

УДК 364-787.82:355.1-057.36-057.75+316.362](045)

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-1-7>

Матрос Ольга Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
oljmatros@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6541-1941

Балдинюк Олена Дмитрівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
lenabaldyniuk@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-4276-7819

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

Вступ. У статті розглядаються актуальні питання соціально-правового захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей в Україні. Аналізуються основні нормативно-правові акти, що регулюють цю сферу, а також висвітлюються проблеми, з якими стикаються ветерани та їхні родини. Особлива увага приділяється питанням медичного забезпечення, психологічної реабілітації, працевлаштування та соціальної адаптації ветеранів. На основі проведеного аналізу пропонуються шляхи вдосконалення системи соціально-правового захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей з метою забезпечення гідної інтеграції в суспільство та підвищення рівня життя.

Розглядаються ключові аспекти державної політики, спрямовані на забезпечення прав та гарантій цієї вразливої категорії громадян.

Метою дослідження є комплексний аналіз стану соціально-правового захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей в Україні, виявлення проблемних аспектів у цій сфері, зокрема аналіз чинного законодавства та нормативно-правових актів, що регулюють соціально-правовий захист ветеранів війни та членів їхніх сімей, виявлення ефективних механізмів соціальної підтримки ветеранів і їхніх сімей. **Методологія.** Дослідження ґрунтується на комплексному аналізі нормативно-правових джерел та наукової літератури з питань соціально-правового захисту ветеранів війни й членів їхніх сімей. Використання методів аналізу, синтезу та узагальнення нормативно-правових актів і документів дало можливість вивчити та проаналізувати чинне законодавство України, що регулює соціально-правовий захист ветеранів війни та членів їхніх сімей. Системний аналіз дав можливість розглянути систему соціально-правового захисту ветеранів як комплексної системи, що містить різні елементи та їх взаємозв'язок.

Результати. Здійснено аналіз оцінки внеску державної політики в соціально-правовий захист ветеранів. Досліджено рівень інтеграції ветеранів у суспільство та виявлення факторів, що сприяють або перешкоджають соціальній адаптації. Визначено можливості адаптації різних практик до українських умов. Розробка інформаційних матеріалів для ветеранів та їхніх сімей щодо їхніх прав і пільг.

Ключові слова: ветерани війни, соціально-правовий захист, грошове забезпечення, одноразова допомога, пільги, втрата працездатності, інвалідність, компенсація, право.

Matros Olha Oleksandrivna

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Social Pedagogy and Social Work,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

Baldyniuk Olena Dmytrivna

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Social Pedagogy and Social Work,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

SOCIAL AND LEGAL PROTECTION OF WAR VETERANS AND THEIR FAMILY MEMBERS

Introduction. The article considers current issues of social and legal protection of war veterans and their family members in Ukraine. The main regulatory legal acts regulating this area are analyzed, and the problems faced by veterans and their families are highlighted. Particular attention is paid to the issues of medical care, psychological rehabilitation, employment and social adaptation of veterans. Based on the analysis, ways to improve the system of social and legal protection of war veterans and their family members are proposed in order to ensure their worthy integration into society and improve their standard of living.

Key aspects of state policy aimed at ensuring the rights and guarantees of this vulnerable category of citizens are considered.

Purpose and objectives of the article. The purpose of the study is a comprehensive analysis of the state of social and legal protection of war veterans and their family members in Ukraine, identification of problematic aspects in this area, in particular, analysis of current legislation and regulatory legal acts regulating the social and legal protection of war veterans and their family members, identification of effective mechanisms of social support for veterans and their families. Methodology. The study is based on a comprehensive analysis of regulatory legal sources and scientific literature on the issues of social and legal protection of war veterans and their family

members. Thanks to the use of methods of analysis, synthesis and generalization of regulatory legal acts and documents, which made it possible to study and analyze the current legislation of Ukraine regulating the social and legal protection of war veterans and their family members. System analysis made it possible to consider the system of social and legal protection of veterans as a complex system that includes various elements and their interrelationships.

Results. An analysis of the assessment of the contribution of state policy to the social and legal protection of veterans was carried out. The level of integration of veterans into society was studied and factors that contribute to or hinder social adaptation were identified. Possibilities of adapting different practices to Ukrainian conditions were identified. Development of information materials for veterans and their families regarding their rights and benefits.

Key words: war veterans, social and legal protection, cash benefits, lump sum assistance, benefits, loss of working capacity, disability, compensation, law.

Вступ. Збройні конфлікти та війни, на жаль, є невід'ємною частиною історії людства. Вони залишають глибокі рани не лише на полі бою, а й у суспільстві загалом. Ветерани війни та члени їхніх сімей, які пережили жакіття бойових дій, потребують особливої уваги й підтримки з боку держави та суспільства. Соціально-правовий захист цієї категорії громадян є надзвичайно важливим завданням, адже він спрямований на забезпечення їхнього гідного життя, відновлення здоров'я та інтеграцію в мирне суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціального захисту військовослужбовців досліджували такі вчені: В.Алещенко, І.Дацюк, В.Пашинський, О.Семенченко тощо. Своєю чергою, проблеми правового регулювання соціального захисту військовослужбовців вивчали такі дослідники: В.Бондар, С.Пасіка, О.Сайнецький, А.Синиця та інші.

Так, дослідник О.Сайнецький, досліджуючи питання соціального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, зазначив, що це особи, які перебувають в особливих умовах, життя яких відрізняються від інших, а на думку Л.Цюкало, щодо соціального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України необхідно створити перерозподіл коштів Державного бюджету стосовно надання грошового та матеріального забезпечення військовослужбовцям і членам їхніх сімей.

Метою дослідження є комплексний аналіз стану соціально-правового захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей в Україні, виявлення проблемних аспектів у цій сфері, зокрема аналіз чинного законодавства та нормативно-правових актів, що регулюють соціально-правовий захист ветеранів війни й членів їхніх сімей, виявлення ефективних механізмів соціальної підтримки ветеранів та їхніх сімей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [2], військовослужбовці, які отримали поранення під час війни, мають право на одноразову виплату в розмірі 50 мінімальних заробітних плат. Крім того, їм надається право на державну соціальну допомогу в розмірі 20 мінімальних заробітних плат. Виплата здійснюється в одноразовому порядку, а державна соціальна допомога надається разом з виплатою.

Загалом, військовослужбовець, який зазнав поранення під час виконання бойового завдання, має можливість отримати кілька виплат:

- Додаткова винагорода (100 тисяч гривень);

- одноразова грошова допомога від держави (індивідуально вираховується);

- грошове забезпечення військового (індивідуально вираховується).

Для отримання цих виплат необхідно звернутися до Територіального центру комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) або до відділу соціального захисту населення [2].

Документи, які необхідно показати для отримання виплат, передбачають медичну довідку про поранення, свідоцтво про належність до військової служби та інші документи, що підтверджують статус військовослужбовця й факт поранення під час війни.

Важливо пам'ятати, що виплати за поранення під час війни є лише частковою компенсацією за втрату здоров'я та негативні наслідки війни. Військовослужбовці, які отримали поранення, мають право на подальший медичний догляд та реабілітацію за рахунок держави.

Уряд України зобов'язаний забезпечити належний рівень соціального захисту військовослужбовців, які беруть участь у війні. Виплати за поранення є лише однією з форм соціальної підтримки, яка надається цим героям.

Додаткова винагорода в 100 тисяч гривень на місяць призначається тим, хто дістав поранення, пов'язане із захистом Батьківщини, і виплачується:

- під час перебування на стаціонарному лікуванні (зокрема, за кордоном);
- під час відпустки для лікування в разі тяжкого поранення.

Підставою для цієї виплати є довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва), так звана форма 5. Її мають надати у військовій частині. І в ній має бути вказано, що поранення пов'язане із захистом Батьківщини. Також там має бути прописано, що військовослужбовець був у засобах індивідуального захисту, не вчиняв кримінального правопорушення, не намагався сам собі завдати тілесного ушкодження й не перебував у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Усі перелічені пункти є підставою для відмови у виплаті додаткової винагороди [2].

Додаткова винагорода має виплачуватися за весь час перебування в госпіталі або лікарні. Розраховується вона пропорційно від кількості днів як «бойові».

Якщо після лікування в госпіталі або лікарні військовослужбовець пройшов ВЛК і вона визначила потребу у відпустці для лікування, то далі теж мають виплачувати 100 тисяч гривень на місяць під

час перебування в такій відпустці. Але це можливо лише в разі тяжкого поранення. І це має бути прописано у висновку ВЛК. Якщо поранення нетяжке, то виплата припиняється. Якщо йдеться не про поранення, а про «бойову» травму, то також виплачується додаткова винагорода [2].

Якщо додаткова нагорода після поранення не виплачується, то треба написати рапорт на ім'я командира щодо включення до наказу про виплату додаткової винагороди й додати до цього рапорту копію довідки про поранення. Якщо відмовляють у виплаті, то звертатися можна на гарячу лінію Міноборони або до юристів.

Одноразова грошова допомога передбачена тим, хто має інвалідність або частково втратив працездатність. Її розмір залежить від установленої групи інвалідності та прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який переглядається щороку. З 1 січня 2024 року прожитковий мінімум для працездатних осіб – 3 028 гривень [4].

Якщо інвалідність настала внаслідок поранення під час виконання обов'язків військової служби, то встановлено такі розміри виплати у 2024 році: інвалідність I групи – 1 211 200 грн; інвалідність II групи – 908 400 грн; інвалідність III групи – 757 000 грн. [1].

Одноразова допомога надається не лише в разі поранення під час виконання обов'язків військової служби, а й тим, хто отримав інвалідність під час проходження військової служби внаслідок захворювання або травми.

Розмір допомоги також залежить від установленої групи інвалідності: інвалідність I групи – 363 360 грн; інвалідність II групи – 272 520 грн; інвалідність III групи – 211 960 грн. [1].

Передбачається одноразова допомога в разі часткової втрати працездатності. Медико-соціальна експертна комісія (далі – МСЕК) має встановити ступінь втрати працездатності у відсотках. Розмір виплати залежатиме від установленного ступеня.

Для військовослужбовців, які частково втратили працездатність через поранення (контузію, травму або каліцтво), захворювання під час виконання обов'язків військової служби, базова сума, від якої рахуватиметься розмір виплати, становить 211 960 гривень.

Наприклад, якщо МСЕК встановили 20 % втрату працездатності, то розмір одноразової допомоги становитиме 42 392 грн.

Поранення військовослужбовців є однією з підстав для виплати матеріальної допомоги на вирішення соціально-побутових питань. Це визначено рішенням Міністра оборони від 16 січня 2024 року.

У 2024 році Урядом ухвалено Стратегію ветеранської політики на період до 2030 року, саме для цього на виконання завдань, поставлених Президентом, спільними зусиллями всіх гілок влади будуть реалізовані в подальшому державні програми, направлені на підвищення добробуту ветеранів [3].

Тому в цьому році грошову компенсацію отримають: особи з інвалідністю I–II групи з числа учасників бойових дій та члени сімей загиблих захисників

України; ветерани – внутрішньо переміщені особи; особи з інвалідністю I–II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав та членам сімей загиблих таких ветеранів війни [6].

Згідно із чинним законодавством, виникнення права на отримання одноразової грошової допомоги є:

- у разі загибелі (смерті) військовослужбовця, військовозобов'язаного та резервіста станом на дату загибелі (смерті) військовослужбовця, що вказана у свідоцтві про смерть;

- у разі встановлення інвалідності – дата, зазначена в довідці медико-соціальної експертної комісії, а в разі повторного огляду та зміни групи інвалідності – дата, зазначена в довідці медико-соціальної експертної комісії про первинне встановлення інвалідності;

- у разі встановлення ступеня втрати працездатності без установлення інвалідності – дата, зазначена в довідці медико-соціальної експертної комісії (пункт 3 Порядку) [4].

У Державному бюджеті у 2024 році на забезпечення житлом ветеранів війни, членів родин загиблих захисників і захисниць закладено майже 5 75 млрд грн [9].

Відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [2], держава забезпечує надання пільг учасникам бойових дій та особам прирівняних до них, зокрема безоплатний проїзд усіма видами пасажирського транспорту за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду – також електронного квитка, який видається на безоплатній основі. Законом України «Про автомобільний транспорт» [8] встановлено право пасажирів, який користується пільгами на транспорті, безпосередньо скористатися пільговим проїздом, показавши водієві автобуса посвідчення встановленого зразка.

Згідно зі статтею 37 Закону України «Про автомобільний транспорт» [8], автомобільному перевізнику, який здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, забороняється відмовлятися від пільгового перевезення, крім випадків, передбачених законом.

На сьогоднішній день право на отримання грошової компенсації на придбання житла мають:

- особи з інвалідністю внаслідок війни I та II групи (АТО / ООС / заходи оборони, участь у бойових діях на території інших держав, участь у Революції гідності);

- ВПО, які є учасниками бойових дій, або особами з інвалідністю внаслідок війни III групи (АТО / або ООС до 1 червня 2018 р.);

- члени сім'ї особи, яка загинула (зникла безвісти), померла внаслідок АТО / ООС / заходів оборони, участі в бойових діях на території інших держав [9].

Одержувачі компенсації мають самостійно обрати житло, яке мають намір придбати, й укласти договір із продавцем. Житло може бути розташоване в будь-якому населеному пункті України,

крім тимчасово окупованої території та лінії розмежування. Одержувач має рік для поліпшення своїх житлових умов, після чого гроші будуть повернуті державі. Придбати житло можна в прийнятих в експлуатацію житлових будинках на первинному або на вторинному ринку. Грошову компенсацію можна витратити тільки на придбання житла, за використання коштів з рахунку стежить банк.

У процесі здійсненого аналізу пропонуємо рекомендації щодо покращення соціально-правового захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей: перегляд наявних пільг та гарантій з метою їх актуалізації та відповідності реальним потребам ветеранів; створення ефективної системи безоплатної правової допомоги для ветеранів та їхніх сімей з питань соціального захисту, пенсійного забезпечення, земельних питань; запровадження механізмів контролю за дотриманням прав ветеранів та їхніх сімей з боку органів державної влади та місцевого самоврядування; забезпечення якісного й доступного медичного обслуговування, включно з психологічною реабілітацією, для ветеранів та членів їхніх сімей; проведення інформаційних кампаній з метою підвищення обізнаності ветеранів та їхніх сімей про їхні права та можливості; залучення громадських організацій, що займаються захистом прав ветеранів, до розробки та реалізації програм соціального захисту.

Так, Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки передбачає шість завдань за напрямом «Посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їх сімей у територіальних громадах за місцем їх постійного проживання (пере-

бування)». Реалізація визначених завдань надасть ветеранам війни можливості щодо використання: програм перекваліфікації та професійного розвитку; удосконаленої соціальної сфери, житлового будівництва, зокрема використання програм будівництва та надання житла ветеранам війни; запроваджених кредитно-фінансових механізмів для забезпечення ветеранів війни постійним і доступним житлом з пільговими умовами фінансування будівництва та придбання житла тощо [10].

Висновки й пропозиції. Отже, соціально-правовий захист ветеранів війни та членів їхніх сімей є надзвичайно актуальним питанням в Україні, особливо в умовах тривалої війни. Хоч і Міністерство у справах ветеранів в Україні здійснює політику, але все ж чинне законодавство потребує вдосконалення для забезпечення ефективного захисту прав та інтересів ветеранів, а важливим завданням та необхідністю є посилення державної підтримки ветеранів у сферах працевлаштування, житлового забезпечення й медичного обслуговування.

На нашу думку, для покращення соціально-правової ситуації для ветеранів війни та їхніх сімей варто: створити міжвідомчі комісії для координації діяльності органів влади; забезпечити ефективний обмін інформацією між відомствами; забезпечити ефективну реабілітацію ветеранів; створити єдиний реєстр ветеранів для контролю за наданням послуг; запровадити електронні сервіси для ветеранів для спрощення доступу до послуг; залучати ветеранів до процесу ухвалення рішень щодо їх соціального захисту.

Список літератури:

1. Деякі питання соціального захисту осіб, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, ветеранів війни та осіб, що працюють в спеціальних умовах : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1396. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 4.03.2025 р.).
2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 11.03.2025 р.).
3. Про основні засади державної ветеранської політики щодо ветеранів/ветеранок російсько-української війни, ветеранів / ветеранок, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України : проект Закону України від 16.02.2024 № 137-р. URL: <https://surl.gd/gdeeu> (дата звернення: 11.03.2025 р.).
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 року № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 11.03.2025 р.).
5. Про внесення змін до Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації... : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2023 року № 887. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.03.2025 р.).
6. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text> (дата звернення: 4.03.2025 р.).
7. Про затвердження Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 4.03.2025 р.).
8. Про автомобільний транспорт : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text> (дата звернення: 4.03.2025 р.).
9. Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни: Закон України від 16.03.2004 № 1603. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1603-15#Text> (дата звернення: 4.03.2025 р.).
10. Соціальний і правовий захист ветеранів та ветеранок: загальний огляд законодавства. URL: https://internews.ua/storage/app/media/rang/2024/5/Social_legal_protection_of_veterans.pdf (дата звернення: 10.03.2025 р.).

References:

1. Deiaki pytannia sotsialnoho zakhystu osib, yaki maiut osoblyvi ta osoblyvi trudovi zasluhy pered Batkivshchynoiu, veteraniv viiny ta osib, shcho pratsiuiut v spetsialnykh umovakh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Some issues of social protection of persons with special and special labor merits before the Motherland, war veterans and persons working in special conditions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. 1396 vid 27.12.2023. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine on the status of war veterans, guarantees of their social protection]. № 3551-XII vid 22.10.1993 r. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> [in Ukrainian].
3. Pro osnovni zasady derzhavnoi veteranskoi polityky shchodo veteraniv/veteranok rosiisko-ukrainskoi viiny, veteraniv / veteranok, yaki maiut osoblyvi zasluhy pered Batkivshchynoiu, chleniv yikh simei, chleniv simei zahyblykh (pomerlykh) Zakhysnykiv ta Zakhysnyts Ukrainy: proekt Zakonu Ukrainy [Draft Law of Ukraine On the Basic Principles of State Veteran Policy Regarding Veterans of the Russian-Ukrainian War, Veterans with Special Merits to the Motherland, Their Family Members, Family Members of the Deceased Defenders of Ukraine]. № 137-p vid 16.02.2024 r. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://surl.gd/gdeeju> [in Ukrainian].
4. Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine On Compulsory State Social Insurance]. 1105-XIV vid 23.09.1999 r. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> [in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do Poriadku nadannia ta pozbavlennia statusu uchasyuka boiovykh dii osib, yaki zakhyschaly nezalezhnist, suverenitet ta terytorialnu tsilisnist Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Amendments to the Procedure for Granting and Depriving the Status of a Participant in Hostilities of Persons Who Defended the Independence, Sovereignty and Territorial Integrity of Ukraine]. 887 vid 22.08.2023 r. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
6. Pro pensiine zabezpechennia osib, zvilnenykh z viiskovoi sluzhby, ta deiakykh inshykh osib: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine On Pension Provision for Persons Discharged from Military Service and Certain Other Persons] vid 09.04.1992 r. № 2262-XII. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text> [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia pryzovu hromadian na viiskovu sluzhbu pid chas mobilizatsii, na osoblyvyi period: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the Procedure for Conscription of Citizens for Military Service During Mobilization, for a Special Period] vid 16.05.2024 r. № 560. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
8. Pro avtomobilnyi transport: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine On Road Transport] vid 5.04.2001 r. № 2344-III (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text> [in Ukrainian].
9. Pro polipshennia materialnoho stanovyshcha uchasyukiv boiovykh dii ta osib z invalidnistiu vnaslidok viiny: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine On Improving the Material Situation of Participants in Combat Operations and Persons with Disabilities as a Result of the War]. 1603 vid 16.03.2004 r. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1603-15#Text> [in Ukrainian].
10. Sotsialnyi i pravovy zakhyst veteraniv ta veteranok: zahalnyi ohliad zakonodavstva [Social and legal protection of veterans: general overview of legislation]. Retrieved from: https://internews.ua/storage/app/media/rang/2024/5/Social_legal_protection_of_veterans.pdf [in Ukrainian].